

ЖАМИЯТИМИЗ РИВОЖИГА ТАҲДИД СОЛАЁТГАН “ОММАВИЙ МАДАНИЯТ” КЎРИНИШЛАРИ

Матякубова Фируза Баходировна

ИИВ Малака ошириши институти ўқитувчиси, майор

Калит сўзлар: “оммавий маданият”* тушунчаси, миллий урф-одат ва қадриятлар.

XX аср ўрталаридаги Ғарб жамиятидаги ижтимоий-сиёсий жараёнлар (иқтисодий инқироз, фашизм ва коммунизм ғояларининг тарқалиши, мустамлакачилик империяларининг емирилиши, уруш туфайли ҳокимият тепасидаги сиёсий партияларнинг обрўсизланиши) оддий аҳолида қандайдир тушунарсиз кайфиятни вужудга келтириб, дастлаб кўпчилик томонидан қўллаб-қувватланган ғояларнинг ўз аҳамиятини йўқотиши, бундай вазиятда тушкунликка тушган айрим ёшларнинг анъанавий қадриятлардан юз ўгириб, бошқа, янги қадриятларни яратиш ва улардан ўзига юпанч излашга интилиши ҳам “оммавий маданият”нинг кенг тарқалишига таъсир кўрсатди. Ҳар қандай таққдан озод, ҳаракатчан, доимо аудитория билан алоқада бўлган “оммавий маданият” Ғарб аҳолиси, айниқса, ёшларга жуда маъқул келди.

“Оммавий маданият” белгилари дастлаб мусиқа санъатида намоён бўлди. Европага гастролга келган замонавий мусиқачилар Дюк Эллингтон ва Луи Армстронг раҳбарлигидаги жаз оркестрларининг концертлари радио ва телевидение орқали бутун қитъага тарқалди, уларнинг мусиқаси кейинги давр Европа оммавий маданиятининг дурдонасига айланди. Маълумотларга кўра, АҚШ давлат департаменти Луи Армстронгга “Джаз элчиси” норасмий титулини бериб, бир неча бор унинг жаҳон бўйлаб турнеларини молиялаштирган.

Америка мусиқаси оҳангида (40-йилларда – “бугивуги”, 50-60-йилларда – “рок-н-ролл”) бутун Европа Шарқни ҳам мустасно этмаганда, рақсга тушди. Мусиқа орқали тарғиб қилинган ғоялар Голливуд фильмлари, пластинка, кассета ва компакт-дискларнинг оммавий тиражи туфайли янада кенг тарқала бошлади.

* “Оммавий маданият” инглизча “Popular culture” (“оммабоп, кенг тарқалган, ҳамма учун очиқ маданият”) атамасидан олинган бўлиб, дастлаб XX аср ўрталарида Ғарбий Европа ва АҚШда вужудга келган, анъанавий мумтоз маданият тамойиллари, мезонлари, ғояларидан ўзгача қараш, шакл ва услубларни ўз ичига олган, оддий одамлар аудиториясига мўлжалланган, кенг аҳоли маданий савиясига мослаб соддалаштирилган санъат (мусиқа, кино, тасвирий санъат ва ҳ.к.) йўналишига нисбатан ишлатилган. Вақт ўтиши билан Ғарб мамлакатлари аҳолиси, айниқса, ёшларга катта таъсир кўрсатиб, ижтимоий-маданий, маънавий ҳаётдан тортиб кундалик турмуш тарзига қадар сингиб кетган ижтимоий воқеликка айланди. Оммавий маданиятнинг асосий мақсади моддий даромад бўлганлиги сабаб, унинг тарғиботчилари кенг аҳоли қатламини жалб этиш мақсадида соддалик, ҳаммага тушунарлилик ва кўнгилочарликни асосий сифат мезони деб қараганлар. Айнан шу ҳолат аҳоли умумий маданий савиясининг сустлашиб, маданият ва санъатдаги азалий идеаллар, қадриятлардан ажралиб қолишига, охир-оқибатда ахлоқсизликни тарғиб қилувчи “оломон маданият”нинг вужудга келишига олиб келди.

Европада “АББА” (Швеция) ва “Биттлз” (Англия) ансамбллари “оммавий маданият” юлдузларига айланди. “Биттлз” асосчиси Жон Леннон ҳақиқий афсонага айланди. Унинг туғилган ва вафот этган куни ҳозирга қадар бутун дунё ёшлари ва рок-муסיқачилари томонидан нишонланади.

Шу тариқа “оммавий маданият” томошабоп тадбирларнинг улкан тижорат мажмуини яратдики, кейинчалик у америкача “шоу-бизнес” атамаси билан номланди. Ўз навбатида санъатнинг қамров доираси кенгайиб, санъат турлари оммалашиб, оддий аҳоли ҳаётига кириб боргани сари унинг савияси, санъат воситасида тараннум этилган ахлоқий идеаллар ва мезонларнинг аҳамияти пасая бошлади. Адабиёт ва санъатга эстетик тарбия воситаси эмас, балки, тижорат, даромад топиш манбаи, айна пайтда сиёсий ва мафкуравий қурол сифатида қарашга интилиш бугун биз “оммавий маданият” деб атаётган феномени вужудга келтирди.

XX асрнинг уч буюк техника кашфиёти – радио, кино ва телевидение – жамиятимизда минг йиллардан буён сақланиб келаётган қадриятлар ва урф-одатлар мазмун ва моҳиятини бутунлай ўзгартириб юборди. Дунёда эса фан-техника инқилоби натижасида маънавий, маданий “товарлар”ни ишлаб чиқариш индустрияси пайдо бўлди.

Иzlанишларимиз давомида “оммавий маданият” тушунчасининг турли талқинларига дуч келдик. Эътиборли жиҳати, хорижда ва Ўзбекистонда кўпчилик мутахассислар “оммавий маданият” иборасини қўлласаларда, (мутахассисларнинг фикрича ҳали фанда “антикультура” яъни, аксилмаданият деган тушунча шаклланмаганлиги учун ҳам жамоатчилик “оммавий маданият” тушунчасини қабул қилишга мажбур бўлмоқда, ўзбек тилида баъзан “оломон маданияти”, “авом маданияти” иборалари қўлланилган бўлса-да, кўпроқ “оммавий маданият” шакли оммалашди) унинг мазмун-моҳиятига кўра чинакам маданиятнинг кушандаси эканлигини яқдил тарзда эътироф этмоқдалар.

Дарҳақиқат, бугунга келиб “оммавий маданият” ўз ичига маиший ҳаёт, қизиқишлар (поп-муסיқа, кино, тасвирий санъат, спорт, мода ва ҳ.к.), ОАВ, интернет ва ижтимоий тармоқлар кабиларни олиб, моҳиятига кўра аҳоли аксарият қисмининг ҳаётини, қизиқишларини ташкил этган воқеа-ҳодисалар, интилишлар ва эҳтиёжлар билан тўлиб тошган.

70-80 йилларда Ўзбекистонда ҳам (1966 йилги Тошкент зилзиласидан кейин Собиқ иттифоқнинг турли ўлкалардан ишчилар оммавий кўчириб келтирила бошлаган) асосан шаҳарларда яшаётган европалик аҳоли, аксарият ёшлар таъсирида халқ маданиятининг турли соҳаларида (муסיқа, кино, кийиниш, ўзаро муомаладан тортиб тўй ва байрамларгача) “оммавий маданият” аломатлари кўзга ташлана бошлади. Албатта, бу ўзгаришларнинг ҳаммасини ҳам салбий деб

бўлмайдди (машҳур “Ёр-ёр” фильмидаги қудаларнинг эскича ва янгича тўй борасидаги баҳсларини эсланг).

Бора-бора йигит ва қизларнинг бир даврада ўтириб, шампан виносини ичиши, танцага тушишлари, паркларда қўлтиқлашиб юришларига нафақат одатий ҳол, балки маданиятлилик белгиси сифатида қарала бошланди. Ўша даврдаги мафкура ҳам қайсидир маънода бу тенденцияни рағбатлантирар эди. Қарабсизки, кўп ўтмай узун соч қўйиб, клёш шим кийган туғилган жойидан, ўзлигидан ажралган ўзбек “Жорж”лари (улар Бахтиёр Ихтиёров ва марҳум Эргаш Каримовлар иштирокидаги телеминатюраларда кулгу билан истехзо қилинган эди) пайдо бўла бошлади.

Ўзбекистон Қаҳрамони Саид Аҳмаднинг “Қоракўз мажнун”, Ўзбекистон Халқ ёзувчиси Тоғай Муроднинг “Момо ер қўшиғи” (сержант Орзуқулов, шоир Паҳлавон Даҳо образлари) асарларида Ғарб маданияти таъсирига берилиб, ўз маданиятидан юз ўгирган кишиларнинг фожеаси ниҳоятда таъсирли ёритилган.

Дастлаб мустабид тузум даврининг турли қийинчиликлари шароитида ҳамма ҳам бу “маданият”нинг салбий таъсирини англаб етмади, англаганлар ҳам унга қарши бирор иш қилишга ожиз эди. Фақатгина, 80-йилларнинг иккинчи ярмида бошланган “Қайта қуриш” ва ошкоралик номини олган воқелик Ўзбекистонда ҳам миллий тил, миллий маданиятни тиклаш ҳаракатларига туртки берди.

“Оммавий маданият”нинг зарарли жиҳатлари айниқса, ғарбона турмуш тарзи ва қадриятларини бошқа миллатларга кўчиришга уринишда намоён бўлиб, бу борада реклама, мода, бадиий услублар, мусика, санъат асарлари, кино катта роль ўйнамоқда.

Ёшлар ахлоқи ва маънавиятига салбий таъсир кўрсатаётган “оммавий маданият”нинг баъзи кўринишларига қўйидагиларни мисол қилиб келтиришимиз мумкин:

✓ *бугунги кунда жаҳон медиа бозорининг 3/4 қисмини Ғарб телевизион дастурлари эгаллаган. Уларнинг жазавага солувчи мусиқаси, маъносиз ва гайритабиий қўшиқларига бутун дунё тақлид қилаётгани ачинарли ҳол. Бундай кўринишлар ёшларни маҳлиё қилиб, ўз домига тортмоқда. Оқибатда, айрим ёшлар уйда, мактабда ва ҳатто йўлда ҳам ўз мақсадидан чалғиб, ана шундай нарсалар билан банд бўлишяпти.*

✓ *бугун Ғарбда аксарият ёшлар маънавияти таназзулга учраётгани аниқ. Шунга қарамай, айрим турли ОАВда уларнинг турмуш тарзи кенг тарғиб этилаётгани кишини доимо огоҳ бўлишга ундайди.*

✓ *хорижда ишлаб чиқарилаётган андозасиз кийимлар ва уларда акс эттирилган маъносиз сўзлар ёки ёвузликка чорловчи суратлар ёшлар онги ва феъл-атворида салбий таъсир кўрсатади. Масалан, хорижда тайёрланган*

кийимлардаги «killer» (қотил) «danger» (даҳшат) каби сўзлар ва ҳаёсизликни ифода этувчи манзараларнинг туб моҳиятига эътибор бериш керак. Акс ҳолда, фарзандларда зўравонлик ва жонга қасд қилиш каби иллатлар оддий ҳолатга айланиб қолиши мумкин.

✓ *Ғарб ёшларида уюшган жиноятчилик ва зўравонликка берилиш ҳолатлари анча юқори. Бунга сабаб болаларга меъеридан ортиқ эркинлик берилганидир. Бунинг устига, “оммавий маданият” эр-хотин ва болаларнинг оиладаги вазифалари, бурч ва масъулиятларидан “озод” этиб, оилавий бирлик, меҳр-мурувватни йўққа чиқаряпти, бу эса оила институтини инқирозга учрашига олиб келмоқда.*

✓ *Ғарб турмуш тарзида гурур, ор-номус, эркаклик шаъни, аёллик иффати деган нозик тушунчалар емирила бошлаганига анча бўлди. Ваҳоланки, биз яшаётган жамиятда бу тушунчалар инсон қадр-қимматини белгиловчи фазилатлар сифатида асраб-авайлаб келинади. Бу тушунчаларнинг емирилиши инсонлар, оила, қон-қариндошлар ўртасидаги муносабатларнинг провардида эса жамиятнинг емирилишига олиб келади.*

Ер юзидаги ахборот алмашинуви шиддатли тус олган ҳозирги шароитда, Ғарбдаги “марказлар” бундан унумли фойдаланиб, бошқа давлатлар ва халқлар ўртасида Ғарб ҳаётининг бузғунчи “жозибалари”ни, жумладан, “оммавий маданият” таъсирини “эркинлик шабадалари” тарзида имкон қадар кенг ёйишга энг шимариб ҳаракат қиляпти. Ваҳоланки, Ғарб жамоатчилигининг илғор вакиллари аллақачон, “оммавий маданият”нинг салбий жиҳатларидан инсонларни огоҳ қилиб, бу иллатга қарши қатъий чоралар кўришга чақирмоқда. Бугун ОАВда тез-тез тилга олинаётган Ғарб жамиятидаги “оммавий маданият” тухфа этган “чексиз эркинлик” таъсирида юз бераётган кўнгилсиз ҳолатлар, мактаб ўқувчилари томонидан содир этилаётган қуролли суиқасдлар, болаларнинг савдойи, васвос кимсалар қўлида қурбон бўлаётгани, ўз жонига қасд қилишлар, ахлоқий бузуқликлар, ёшлар феълида тажовузкорлик кучайиб бораётгани ҳар бир оқил инсонни ўйга толдиради.

Энг катта хавф шундаки у инсонни ўзлигидан, инсонийлигидан жудо қилади, ҳеч қандай қонун-қоидаларни тан олмайдиган, фикрлашдан маҳрум, фақат ўзи, ўз манфаати учун яшайдиган манқуртга айлантиради.

“Оммавий маданият” ёшлардан фикрлашни талаб қилмайди, аксинча, ҳар хил ҳаёт ташвишларидан, турмуш муаммоларидан, турли тақиқлардан гўё “халос” этади. Ўқишга, билим олишга эмас, балки бир марта бериладиган ҳаётда “яйраб қолиш”га чақиради. Ҳолбуки, бунинг натижасида инсонлар ўртасидаги меҳр-оқибатнинг йўқолиб бораётгани, одоб-ахлоқ мезонларига путур етаётгани, беҳаёлик, масъулиятсизлик ва зўравонликнинг авж олаётгани бутун дунё аҳолисини ташвишга солмоқда.

Юқорида таъкидланганидек, “оммавий маданият” тарғиботчилари анъанавий маданиятни ўзгартириш ва бошқариш орқали ўзларининг бузғунчилик ахлоқларини сингдириб, мамлакатларни маънавий таназзулга учратиш мақсадларини амалга оширмоқдалар. Улар ота-боболаримиз “қора” деган нарсаларни “оқ”, “оқ” деган нарсаларни “қора” деб ўқтирмоқда. Уларнинг назоратидаги телевидение, газета, журналлар, интернет ва ижтимоий тармоқлар одамларда ана шундай қараш ва муносабатларни тарбиялашга қаратилади.

“Оммавий маданият” одамлар савиясини пасайтириб, ўз маҳсулотларига харидорларни кўпайтира боради. Маълумки, жамиятда пулни ўйламай, тез ишлатувчи тоифа – бу ёшлар ҳисобланади. Шу боис ҳам “оммавий маданият” ниқоби остида иқтисодий фойда кўришга интилувчилар ёшларнинг кўзлари тушадиган, қулоқлари эшитадиган ҳамма нарсани эгаллашга ҳаракат қилади. ОАВ, интернет тармоғидан тортиб, мобил телефонлар учун яратилган турли илова дастурлар, ўйинчоқлар, мультфильм, дисклар, дафтар муқовалари, футболка суратлари, реклама, мусиқа ва ҳоказо.

“Оммавий маданият” халқ оммасига ҳеч бир халқнинг миллий қадрият ва урф-одатларига тўғри келмайдиган бузғунчи ғояларни сингдиришга ҳаракат қилади. Мисол учун, “ҳеч нарсани ўйламанг, фақат қандай йўл билан бўлса ҳам мулк топинг ва еб-ичинг” шиорининг улар томонидан айтилиши. Бу вайронкор ғояларга берилган ёшлар ҳаёт фақат еб-ичишдан иборат экан, деб ўйлаб, ҳар қандай йўллар орқали пул топишга ҳаракат қиладилар. Натижада, жамиятда коррупция, ўғирлик, талончилик, босқинчилик ва бошқа жиноятлар кенг қулоқ ёйишига олиб келади.

Барчамиз катта қизиқиш билан томоша қиладиган “Суюнчи” фильмидаги бир лавҳада маҳалла кайвонилари ўз уйига қулф осиб қўйган, касал отасининг аҳволдан хабар олмаган маҳалладошларига қаттиқ танбех беради. Умуман фильмда халқимизга хос бўлган ҳалоллик, меҳр-оқибат, катталарга ҳурмат каби инсоний фазилатлар жуда ажойиб тарзда ёритиб берилган. Ҳақиқатдан ҳам халқимизда қадимдан бировнинг ҳаққига хиёнат қилмаслик, маҳалладош, қўни-қўшниларнинг яхши-ёмон кунларда бир-бирига ёрдам бериши, фарзандларнинг ўз ота-оналарига ғамхўрлик қилиши лозимлиги ҳақидаги ахлоқий қарашлар устувор бўлган.

Бугун жуда кам бўлса-да жамиятимизда учраётган қуйидаги каби ҳолатлар “оммавий маданият” таъсирининг ёшларимиз ҳаёти ва келажаги учун нақадар хавфли эканлигини кўрсатади:

- ўғирлик қилгани учун қўлга олинган ўсмирдан бунинг сабаби сўралганида, “ўртоғимникидай телефон олмоқчи эдим”, дейди.

- вояга етмаган қиз уйидан қочиб кетади, ота-она минг бир хаёл билан ички ишлар органларига мурожаат этади, қизни 3 кун деганда дугоналаридан

бирининг уйидан топишади, маълум бўлишича, у шу йўл билан замонавий калта юбка кийишни тақиқлагани учун ота-онасидан “ўч олмоқчи” бўлади, дугонасининг уйидагиларга эса ота-онасининг хизмат сафарига кетганини айтиб, ёлғон гапиради.

Яна бир ҳолат. 17 ёшли коллеж ўқувчиси ўз жонига қасд қилади, ота-онанинг фиғони фалакни тутади. Маълум бўлишича, бир кун олдин ўсмир отасидан туғилган кунини дўстлари билан кафедра нишонлаш учун пул сўрайди, отаси эса ортиқча пули йўқлигини айтиб, яхшиси дўстларини уйга чақиришни таклиф қилади. Йигит уйда эркин ўтира олмаслигини, кафедра хоҳлаган мусиқага мазза қилиб рақсга тушиш мумкинлигини айтиб, кўрслик қилиб туриб олади. Жаҳли чиққан ота ўғлининг юзига тарсаки туширади. Шу тариқа оддий баҳсдан чиққан можаро ҳали ўн гулидан бир гули очилмаган ўсмирнинг ўлими билан якун топади.

Шу ўринда савол туғилади. Қандай қилиб “оммавий маданият” турли ирк, миллат ва диндаги, ҳар хил ёш ва касбу-корга мансуб одамларнинг онгини эгаллаб олаётир? Бу ҳақда фикр юритар эканмиз “оммавий маданият”нинг ишлаш механизмини ўзимизга тасаввур этгандек бўламиз. Бунинг биринчи йўли – дидни бирхиллаштириш. Бу болаликдан бошланади. Болалар яхши нарсаларни эмас, балки бировларга ёқадиган нарсаларни яхши кўришга ўргата борилади. Янги нарсами, демак, ҳозир энг яхши нарса – шу.

Боланинг саводи чиққач, у реал одамларга эмас, суперменларга, аввал ўйлаб, кейин иш қилувчиларга эмас, таваккалчи авантюристларга ўхшашга ўргатила бошланади. Чунки минглаб комикслар, болалар тележурналлари шунга қаратилган. Шу тариқа “оммавий маданият” ёшларни халқидан, миллатидан тортиб олади. Миллий тарбия тизими бузилади. Ўз товарларини сотиб олувчи истеъмолчиларнинг янги авлодлари етишиб чиқадиган инкубаторларни яратадилар. Онгини “оммавий маданият” эгаллаган йигит-қиз ҳаётида мўътадиллик, ором йўқолади. У шошиб яшайди, шошиб ишлайди, шошиб ўйлайди, шошиб овқатланади.

“Оммавий маданият” шахснинг дидини ўлдириб, миллионлаб одамларни мустақил фикрдан, шахсий позициясидан, демак, ўзлигидан, “мен”идан жудо қилади. “Оммавий маданият” кўр-кўрона тақлидни рағбатлантиради. Дейлик, рекламадаги чиройли актриса колбасани мақтаб туради, қани, қизикмай кўрингчи. Уй бекалари унга тақлидан айнан ўша колбасадан олади. Актрисанинг бахтиёр табассумини эслаб, ўзини унинг ўрнига қўйиб кўради. Унга ўхшаб табассум қилади. Кайфияти кўтарилади. Чунки у (актрисанинг айтишича) ширин, сифатли колбаса сотиб олди. Иккинчидан, (ўша актриса тасвирлаган) хушнудликни туйди. Ўзида шундай имконият борлигидан (яъни, ўша актрисадан кам жойи йўқлигидан) фахрланади. Шундай қилиб, одам аста-секин ўзидан,

ўзлигидан узоқлашганини сезмай қолади. Бошқа одамнинг дунёқараши, диди билан иш кўрувчи “биомашина”га айланиб қолади.

Аста-секин одамлар кўнгилочар кўрсатувлар берган маълумот, билимларга таяниб яшай бошлайди. Чунки ўйлашга вақт, сўзлашишга ҳамдам йўқ. Миллионлаб одамлар орасида танҳо қолган, атомлашган одам ўзи билмаган ҳикматларни болаларига айтиб бера олмайди. Натижада ёш авлодга момолари, боболари билган, қўллаган тажриба, ҳаётий билимлар етиб келмай қолади. Миллий донишмандлик аждодлардан авлодларга ўтмай қолади. Одамлар телевидение ёки мобил телефони бўлмаса, турли вазиятларда мустақил қарор қабул қила олмайдиган даражага тушади.

Биз емоқчи, киймоқчи бўлган нарсаларимизни обдон текшириб, кейин оламиз. Лекин кўраётган, эшитаётган (истеъмол қилаётган) нарсаларимизга, очиғи, эътиборсизмиз. Ваҳоланки, бугун глобаллашув “оммавий маданият”ни ёймоқда. У одамларнинг тафаккурига, дидига, кийинишига, иморат қуриши, уй безаши, ўзаро муомаласи, оиласига, оилавий муносабатлари, ҳатто орзуларига ҳам чанг солмоқда. Яна бир ташвишли ҳолат. Бугун жамиятимизда Ғарб маданиятини қаттиқ ҳимоя қилувчи “Ғарбпараст маданий элита”ни шакллантиришга уринишлар кузатилмоқда. Маълумки, ҳар бир жамиятда инсонлар эргашадиган ва тақлид қиладиган етакчилар, санъаткорлар, олимлар қатлами мавжуд бўлади. Машҳур кишилар, аниқроғи, инсонлар ўртасида катта обрў ва мавқега эга кишиларни ўз тарафига оғдириб, уларни Ғарб маданияти, турмуш тарзининг ҳимоячиларига айлантириш, ўз навбатида, ғарбона турмуш тарзини ўзлаштирган, Ғарб андозалари асосида яшовчиларни жамиятнинг “олий қатлам”и сифатида кўрсатиш усулидан кенг фойдаланилмоқда.

Афсуски, бугун шоу-бизнесда тезда шухрат ортириб, катта пул топишни мақсад қилган айрим эстрада гуруҳлари, қизиқчилар жамоалари, аслида ҳақиқий санъатдан беҳабар, на овози, на истеъдоди бўлмаган, бироқ ўзини “санъат осмонидаги юлдуз” сифатида кўрадиган ёшлар билиб-билмай “оммавий маданият” тарғиботчиларига айланиб қолмоқда. Улар томонидан айтилаётган маза-матрасиз, кўпчилиги чет эл оҳангларидан ўғирлаб олинган кўшиқлар, уларга ишланган клиплар, катта сахналарда бемалол намоиш этилаётган миллий менталитетимизга зид уятсиз ҳазиллар, кинозалларда намоиш этилаётган бадий жихатдан саёз фильмлар миллий маънавиятимизга, ёшлар тарбиясига фақатгина салбий таъсир кўрсатмоқда.

Бу каби салбий ҳолатларга қарши нафақат мутасадди идоралар балки, жамоат тузилмалари, зиёлилар, ҳар бир фуқаро иш олиб бориши лозим. Телевидение, радиода миллий санъатимиз намоёндаларининг ижоди тарғиб қилинса, ёшларда санъат ва унинг моҳияти тўғрисида тасаввур ҳосил бўлади, бу

эса миллий қадриятларимизни қисман бўлса-да сақлаб қолишга имкон берган бўлар эди.

Тадқиқотчи Б.Умаров ўзининг “Глобаллашув зиддиятлари” деб номланган рисоласида: “Ғарб оммавий маданияти, баъзан инсоннинг тубан иллатларини жунбушга келтирадиган поп ва рок-муסיқага маҳлиё бўлган айрим ёш йигит-қизларимиз халқимизнинг бебаҳо маънавий дурдоналари, дунёда қиёси йўқ мумтоз кўшиқ санъатимиз, лапар ва айтишувлар, бетакрор муסיқавий оҳангларимизни тинглармикан? Бугун ёшларимиз Ғарб эстрадасининг “юлдуз”ларинигина эмас, ҳатто “юлдузча”ларининг ҳам исми-шарифи, ҳаётий кечинмаларини беш қўлдай билади, аммо “Шошмақом”дан биргина куйнинг номини сўрасангиз ёхуд Беруний, ал-Фарғоний, Форобий, ал-Хоразмий, Алишер Навоий каби улуғ аждодларимиз жаҳон илм-фани ва маданияти ривожига қандай ҳисса қўшганини билмоқчи бўлсангиз, ер чизиб тураверади. Афсуски, маданий ҳаётда айрим ноқисликлар, хусусан, театрларимизда қўйилаётган спектакллар савиясининг талаб даражасида эмаслиги, миллий эстрадамизда ғарбона андозаларга тақлиднинг кучайиб бораётгани, газета дўконларини кўплаб олди-қочди нашрлар босиб кетаётгани ҳам ёшлар тарбиясига ижобий таъсир этади, деб бўлмайти”, - деб ҳақли равишда эътироф этади.

Хулоса қилиб айтганда, “оммавий маданият” инсонларни, айниқса, ёшларни ўз йўлидан чалғитиш, уларнинг онгини заҳарлаш борасида катта имкониятларга эга. Шу билан бирга, жамиятда лоқайдлик, бефарқлик ҳукм сурадиган бўлса, унинг янада гуллаб-яшнашига, инсонлар онги ва қалбини эгаллаб олишига энг катта имконият пайдо бўлади.

АДАБИЁТЛАР:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг лавозимга киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталари кўшма мажлисидаги нутқи. Тошкент., 2021 йил.
2. Муҳаммад Амин Яҳё “Интернетдаги таҳдидлардан ҳимоя”. – Тошкент.: Мовароуннаҳр. 2016 йил.
3. Ислом Каримов. “Юксак маънавият-енгилмас куч” Тошкент., 2010 йил.
4. “Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар”. –Т., «Ўзбекистон», 2000 йил.

Интернет сайтлари

<http://mvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ);

<http://ipkmvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти).